

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI* tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.23.09.2025

Gülderen VARLI

Van Milletvekili

Tarım ve hayvancılık, Türkiye'nin önemli geçim kaynaklarından biri olmasına rağmen uzun yıllardır izlenen rant ve ithalat odaklı politikalar, üreticileri kaderine terk etmiştir. Son yıllarda uygulanan yanlış tarım ve hayvancılık politikaları nedeniyle ülke, bu alanlarda dışa bağımlı hale gelmiş; üretim ise giderek azalmıştır. Özellikle bölge illerinde uygulanan kayyım ve güvenlik odaklı politikalar, tarım ve hayvancılığı neredeyse ortadan kaldırmış, köylerin boşalmasına, üretim yerine tüketimin hâkim olduğu bir toplumsal yapının oluşmasına ve göçlere neden olmuştur. Girdi maliyetlerinin artması, hayvan sağlığına ilişkin yetersiz önlemler ve gıda güvenliği konusundaki riskler üreticileri ciddi biçimde mağdur etmektedir.

Önleyici veteriner hekimliği hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle şap hastalığı gibi salgınlar etkili biçimde önlenememiş ve bu durum üreticiler açısından hem ekonomik hem de sosyal anlamda birden fazla soruna yol açmıştır. 2025 yılı yaz aylarında Kars ve Ağrı başta olmak üzere ülke genelinde yaşanan şap hastalığı, hayvancılıkla geçimini sağlayan çiftçileri derinden etkilemiştir. Bakanlık uhdesindeki aşılardan yetersizliği, önlemlerin zamanında alınmaması ve geç müdahale sonucu salgın geniş alanlara yayılmış; çiftçilere yeterli bir destek sağlanmaması mağduriyeti arttırmıştır. Bu süreçte çiftçilerin maliyet ve borç yükü artmış, birçok üretici hayvanlarını satamadığı için hem bireylere hem bankalara olan borçlarını ödeyemez hale gelmiştir.

Öte yandan Van'ın Saray ilçesine bağlı Yamanyurt, Beyarslan, Kapıköy, Kurucan, Sırmılı ve diğer sınır köylerinde çiftçilik yapanların, askerlerin uygulamaları nedeniyle mağdur edildiği, hayvanlara yönelik kötü muamelede bulunduğu ve üretim faaliyetlerinin engellendiği iddiaları tarafımıza ulaşmıştır. Köy muhtarlarının yaptığı başvuruların yanıtsız kaldığı, üretici

ve çobanlara yaklaşık 80 bin idari para cezası verildiği belirtilmektedir. Benzer şekilde Başkale ilçesinde uygulanan politikalar nedeniyle köylerin boşaldığı, hayvancılığın bitme noktasına geldiği ifade edilmektedir. İddialara göre Çaldıran ilçesine bağlı Sakızlı, Tepeli ve Kelereş mezralarında ise güvenlik güçlerinin yaptığı atışlar sonucu otlak alanlarda yangın çıktığı ve bu durumun ilçe sakinlerini mağdur ettiği belirtilmiştir. Van'ın bu ilçeleri başta olmak üzere tüm ilçelerinde tarım ve hayvancılığa dair bunlara benzer sorunlar yaşanmaktadır.

Tarım ve hayvancılık yalnızca ekonomik faaliyetler değil, aynı zamanda toplumsal yaşamın ve kırsalda istihdamın temel taşlarındandır. Ancak yaklaşık 23 yıldır iktidarda bulunan AKP hükümetinin izlediği yanlış politikalar, bu alanları tamamen ithalat lobilerine ve sermaye çevrelerinin çıkarlarına teslim etmiştir. Tüm bu gelişmeler iktidarın yıllardır sürdürdüğü ve üretimi yok eden politikaların bir sonucudur. Uygulanan bu politikalar, giderek etkisi daha çok hissedilen ilkim krizi ile beraber çiftçiler yüksek maliyetler altında ezilmekte, yeterli destek alamamakta, kayyım ve güvenlikçi politikalardan dolayı üretimden koparılmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'de önemli bir ekonomik değere sahip olan tarım ve hayvancılığın bitme noktasına gelmesinde sebep olarak sırladığımız sorunlar dışında bakanlığınızın tespit ettiği sorunlar var mıdır?
2. Tarım ve hayvancılıkta üretimin azalmasına ve verimin düşmesini tespit etmeye ilişkin bakanlığınız tarafından yapılan herhangi bir çalışma var mıdır? Yapılan herhangi bir analiz ve çalışma yok ise bunun gerekçesi nedir?
3. Önleyici veteriner hekimliği hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle yaşanan hayvan hastalıkları ve salgınlara karşı bakanlığınızın kısa ve uzun vadede planladığı yeni politikalar nelerdir?
4. Şap hastalığından etkilenen çiftçi sayısı kaçtır? Hastalıktan dolayı telef olan hayvan sayısı kaçtır? Şap aşısı uygulanan hayvan sayısı kaçtır? Bu uygulamaların yapıldığı hayvanların türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Şap hastalığından etkilenen çiftçilerin desteklenmesi, bankalara olan borçlarının ertelenmesi ve faizsiz hayvancılık kredi alma imkanları sağlanmasına yönelik bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
6. 2025 yılı yaz aylarında yaşanan şap hastalığı nedeniyle mağdur olan üreticilere yönelik ne tür destek mekanizmaları devreye sokulmuştur?

7. Şap hastalığına karşı yürütülen aşılama programı kapsamında kaç doz aşı temin edilmiş ve bu aşuların hangi illerde, ne zaman kullanıldığına dair bir planlama yapılmış mıdır? Bu uygulamaya dair bulunan herhangi bir istatistiki veri var mıdır?
8. Van'ın Saray ilçesine bağlı köylerde yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan yurttaşların askerî uygulamalar nedeniyle mağdur edildikleri, hayvanlara kötü muamelede bulunduğu ve üretim faaliyetlerinin engellendiği yönündeki iddialar doğru mudur? Bu konuda bir inceleme başlatılmış mıdır?
9. Van'ın tüm ilçelerin hayvancılık ile geçimini sağlayan çiftçilere 2025 yılı içinde verilen para cezası miktarı ne kadardır? Bu cezaların ilçelere göre dağılımı nasıldır? Saray ilçesinde çiftçilere 80 bin para cezası verildiği iddiası doğru mudur?
10. Van'ın Başkale ve Çaldıran ilçelerinde tarım ve hayvancılığı doğrudan etkileyen güvenlik uygulamaları nedeniyle köylerin boşaltıldığı ve otlak alanlarda çıkan yangınlar sonucu üretimin durma noktasına geldiği iddiaları doğru mudur? Bu konuda bakanlığınızın bilgisi ve bir çalışması var mıdır?
11. Son 5 yılda Başkale ilçesinde tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla yapılan destek, teşvik ve hibelerin miktarı ne kadardır? Tarımsal üretim ve hayvancılığı canlandırmak amacıyla Bakanlığınızın kısa ve uzun vadeli stratejik planları nelerdir?
12. Van'da tarım ve hayvancılıkta yaşanan sorunlara dair alınan önleyici tedbirler neleridir? Üretimin artmasına yönelik devreye konulan herhangi bir planlama var mıdır?
13. Van'da çiftçilikle uğraşanların Eylül 2025 itibarı ile bankalara olan borcu ne kadardır? Borcunu ödeyemediği için Bakanlığınıza başvurarak destek talep eden çiftçi sayısı kaçtır?
14. Eylül 2025 yılı itibarıyla Türkiye'de bulunan büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısı kaçtır? Bunların illere göre dağılımı nasıldır?
15. Bakanlığınızın, iklim krizine bağlı olarak artan ve artmaya devam edecek olan tarımsal afetlere karşı uyguladığı önleyici politikalar nelerdir? Bu politikaları geliştirmek ve kalıcı bir planlama yapılması ilişkin ayrılan ayrı bir bütçe ya da fon var mıdır?
16. Tarım, hayvancılık sektörlerinde bakanlığınız tarafından istihdam yaratmaya yönelik planlanan projeler var mı? Bu projeler hangi illerde uygulanmaya konulacaktır?
17. 2025 yılı içinde tarım ve hayvancılıkla uğraşan çiftçilerin kredi ve borç yükünü azaltmaya yönelik kaç çiftçiye faizsiz kredi, borç erteleme ya da hibe desteği yapılmıştır? 2026 yılı için çiftçilere yönelik planlanan destekler nelerdir?